

Näkökulmia tehtäviin ja kuviin

Kuvatehtävä s. 124

Arvioi Antti Kaikkosen vaalimainoksen tehokeinoja.

- Vaalimainos on hyvin selkeä ja yksinkertainen.
- Valkoinen värimaailma viittaa puhtauteen ja "viattomuuteen".
- Ehdokkaan kuva on iso. Kuvasta hän katsoo suoraan kohti mahdollista äänestäjää tai muuta pysäkillä tulijaa.
- Mainoksessa ei mainita ehdokkaan koko nimeä.
- Kaikkonen tuo tällä tavalla mieleen Kekkonen.
- Puolue on häivytetty lähes näkymättömiin. Ajatus lienee, että mainoksen katsoja tunnistaa silti yhteyden.
- Slogan on lainattu Jorma Uotiselta Tanssii tähtien kanssa -ohjelmasta, jossa Kaikkonen oli mukana. Hän sai ohjelmasta lempinimen Kanki-Kaikkonen. Hän pärjäsi kuitenkin kilpailussa hyvin ja sai sympatiapisteitä.

Perustehtävät

1. Mitä tarkoittaa yleinen ja yhtäläinen äänioikeus?

- Yleinen äänioikeus tarkoittaa, että kaikki yhteisön jäsenet saavat äänestää (edellytyksenä yleensä tietty ikä, esimerkiksi Suomessa 18 vuotta). Edellytyksenä äänioikeudelle voi olla myös maan kansalaisuus, kuten Suomen eduskuntavaaleissa.
- Jokaisella äänioikeutetulla on yhtäläinen oikeus vaikuttaa vaalien tulokseen, eli kaikilla on käytettävänään vain yksi ääni.

2. Mistä syistä ihmiset äänestävät tai jättävät äänestämättä?

Äänestävät

- halu vaikuttaa
- velvollisuudentunto
- vanha tapa
- sosiaalisesti hyväksyttävä tapa

Jättävät äänestämättä

- ei riittävästi tietoa politiikasta, puolueista tai ehdokkaista
- ajatus, että "yksi ääni ei vaikuta"
- politiikka ei kiinnosta
- päätöksenteon jättäminen muille
- politiikasta vieraantuminen
- omat asiat niin hyvin tai huonosti
- ei arvosta poliitikkoja
- ulkoiset syyt: pitkä matka äänestyspaikalle, huono ilma jne.
- ikä: nuoret äänestävät muita vähemmän (eivät ole vielä löytäneet omaa puoluetta tai omaa ehdokasta)

Syventävät tehtävät

3. Ota kantaa väitteisiin:

a) Jos et äänestä nuorena, et äänestä vanhanakaan.

- Äänestämättömyydestä saattaa tulla tapa. Siksi nuoret olisi hyvä saada aktivoitua vaaliurnille.
- Toisaalta kiinnostus politiikkaa kohtaan saattaa herätä vasta myöhemmällä iällä.

b) Äänestysikä pitäisi laskea 16 vuoteen.

- Äänestysiän laskeminen voisi lisätä nuorten kiinnostusta politiikkaa kohtaan. Uudistuksen kannattajat vetoavat siihen, että nuoret kypsyvät aina vain varhaisemmin. Siksi äänestysikää on ennenkin laskettu.
- Uudistuksen vastustajien mielestä nuoret eivät ole riittävän kypsiä tekemään poliittisia valintoja.
- Seurakuntavaaleissa äänestysikää on jo laskettu.
- Haastattelututkimusten perusteella vaikuttaisi siltä, että iso osa nuorista ei halua äänioikeutta vielä 16-vuotiaana. Äänioikeudesta syntyisi paineita tehdä valintoja, ja nuoret haluavat vielä miettiä omia arvojaan.

4. Pohdi, mikä saisi kansalaiset äänestämään nykyistä innokkaammin.

Esimerkkejä:

- Kansalaisten poliittista lukutaitoa olisi hyvä parantaa. Kouluissa voitaisiin lisätä politiikan opetusta.
- Vaaleissa voitaisiin hyödyntää tietotekniikkaa toteuttamalla äänestäminen netissä tms.
- Vaalien yhteydessä voisi olla enemmän myös kansalaisten mielipiteitä kysyviä neuvoo-antavia äänestyksiä.
- Taikatempuja kansan aktivoimiseen ei ole, mutta mikäli poliittinen tilanne on jännittynyt, ihmiset aktivoituvat.

5. Esseetehtävä. Selvitä, mitä tarkoittavat suhteellinen vaalitapa ja enemmistövaalitapa. Vertaile niiden etuja ja haittoja.

Suhteellinen vaalitapa

- Puolue tai ryhmä saa vaaleissa läpi sen määrän edustajia kuin mitä sen saama äänimäärä suhteessa muihin edellyttää.

Etuja:

- Tuo monipuolisesti esille kansan mielipiteet, sillä pienetkin puolueet voivat saada edustajia läpi (etenkin, jos ei ole äänikynnystä).
- Ääniä ei mene hukkaan, kansalaisten mielipide tulee paremmin näkyviin.

Haittoja:

- Voi tehdä puoluejärjestelmästä kirjavan, mikä saattaa vaikeuttaa päätöksentekoa.
- Piilevä äänikynnys: pienissä vaaliipiireissä läpimenoon vaaditaan suhteellisesti suurempi osuus äänistä kuin suurissa vaaliipiireissä.

Enemmistövaalitapa

- Vaalijärjestelmä, jossa vaaliipiirissä eniten ääniä saanut puolue saa kaikki paikat tai eniten ääniä saanut ehdokas tulee valituksi.

Etuja:

- Nähdään selvästi, kuka voittaa ja kuka häviää.
- Hallituksen muodostaminen on lähtökohtaisesti yksinkertaista.

Haittoja:

- Ääniä ”menee hukkaan”, koska vain voittanut puolue tai ehdokas tulee valituksi vaalipiirissä.

Aineistotehtävät

6. Etsi Tilastokeskuksen sivuilta vaalikarttapalvelu. Tutki, millainen oli kaksien viimeisimpien eduskuntavaalien tulos omassa vaalipiirissäsi ja koko Suomessa.

a) Millaisia muutoksia näkyy eri puolueiden kannatuksessa?

- Opiskelijan oma vastaus.

b) Pohdi, mistä erot voisivat johtua.

Muutama hyvä huomio:

- Muutokset ovat vaalipiirikohtaisia.
- Jos puolue on ollut hallitusvastuussa, kannatus voi heikentyä selvästi.
- Edellisten eduskuntavaalien voittajan on yleensä vaikea pitää asemiaan esimerkiksi hallitusvastuun takia.
- Suositulla ehdokkaalla voi olla vaikutusta yksittäisen vaalipiirin tulokseen.
- Joillakin puolueilla on alueellisesti voimakas kannatus. Esimerkiksi:
- RKP:n kannatus on vakaata ruotsinkielisillä alueilla.
- Vihreiden kannatus on keskittynyt Etelä-Suomeen.
- Keskusta on perinteisesti hallinnut haja-asutusalueita.
- Kokoomus ja SDP ovat olleet vahvoja kaupungeissa.